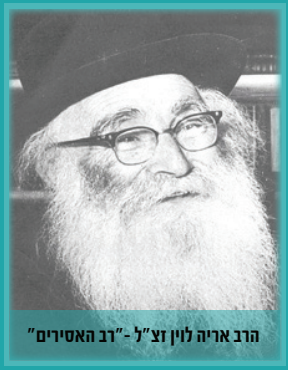
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

פרשת שמות

י"ט טבת תשע"ח

דרך חיים

בפרשתנו קוראים על ויכוח של משה רבנו ע"ה - רעיא מהימנא עם בורא עולם. הקב"ה מבקש ממנו "ועתה לכה ואשלחך אל פרעה והוצא את עמי בני ישראל ממצרים", ומשה רבנו מתווכח במשך שבוע שלם ומתעמת בשאלות רבות, עד שחותם ואומר "שלח נא ביד תשלח".

מדוע משה רבנו ע"ה לא מוכן ללכת אל השליחות הגדולה, והרי הוא רואה בצרת אחיו? זהו אותו משה שרואה איש מצרי מכה את אחד מאחיו ולא יכול לשאת זאת והורגו...

לימדונו רבותינו ע"ה שמשה רבנו לא רצה לקבל את השליחות מחששו להקפדתו של אהרן, אחיו הגדול, שהיה גדול ממנו בשלש שנים, שהנה אחיו הצעיר ממנו נבחר להיות המנהיג והגואל. ורק כשנאמר לו במפורש, לאחר שבעה ימים, "וראך ושמח בלבו"- נתרצה אל השליחות.

סיפר הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל, ראש ישיבת ליקווד שבארה"ב, שבימי עלומיו נסע לאסיפת רבנים חשובה. נטפל אליו יהודי חסידי ותוך כדי נסיעה ברכבת סיפר לו סיפורי חסידים משובבי נפש. בתוך הסיפורים סיפר על אחד מגדולי האדמו"רים- הרבי רבי בונם מפשיסחא זי"ע, שהיה רבם של הרבי מקאצק, הרבי מגור ועוד, שהעיד על עצמו שיכול היה להביא את המשיח בצעירותו רק שכבש את רצונו כיוון שהינו צעיר לימים ורוקח במקצועו, ואילו הרבי מאפטא- ה'אוהב ישראל' משמש כגדול וזקן האדמו"רים ויפוג ליבו על שהוא לא הביא את המשיח אלא דווקא הרבי הצעיר רבי בונם...

מאד כעס רבי אהרן על תמימותו של היהודי והגיב בחומרה רבה, וכי מה אם ייפגע הרבי מאפטא, אם הוא לא יכול להביא את המשיח- תביא אתה... ודאי שסיפור זה אין לא שום אחיזה במציאות!

הגיב היהודי המספר: וכי משה רבנו ע"ה לא החליט בדעתו שלא לגאול את ישראל מטעם שמא יפגע באחיו הגדול... -ענה לו רבי אהרן: ניצחתני בני!

מכאן לנו מוסר השכל, כפי שהיה דורש אותו הרבי מפשיסחא, הפסוק אומר "צדק צדק תרדף", ההכפלה במילים באה להורות כי גם את

המשך בעמוד הבא

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

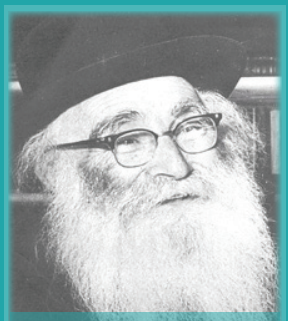

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

דרך חיים

הצדק צריך לרדוף עם צדק. כי אין המטרה מקדשת את האמצעים. צא ולמד ממשה רבנו, כשכבר הסכים על דבר השליחות, ובדרך התעסק בעסקי המלון, מיד נענש על ידי המלאך שבא להמיתו לולא תושייתה של צפורה רעייתו. ומדוע יש להענישו כעת כשהוא כבר הולך אל השליחות המיוחלת והמקודשת להוציא את עם ישראל שמשועבד כבר רד"ו שנה בפרך? והרי אפילו כשנענש על מעשיו במי מריבה בעוד ארבעים שנה לא הענישו הקב"ה מיד, אלא המתין עד כניסת עם ישראל לארץ.

אלא שדבר השליחות כאן הינה כה גדולה עד שהדרך אליה- האמצעים צריכים להיות לגמרי שלמים, ואם יש פרט איד חסר או לקוי בדרך- המטרה לא תושג, גדולה ככל שתהיה...

שלכם בהוקרה רבה,

שבת שלום ומבורך!

חיים אידלס

המעוניין לשלוח אל הרב אידלס שאלות הלכתיות (בלבד) מוזמן לשלוח לכתובת

shut.r.eideles@gmail.com

תשובות יישלחו לשואלים ויפורסמו באתר עמותת 'איש צדיק היה' ובעלון.

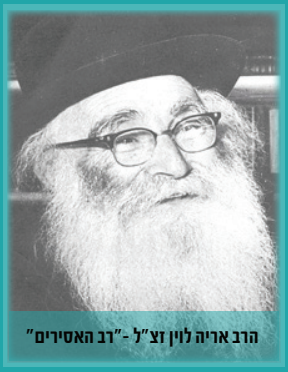
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

כתב ד"ר ישראל אלדד:

"ירדה עלי, אפפה אותי, נכנסה בי היום רוח טובה וליחשה בלב: 'של נעליך מעל רגליך'. שבכל הימים ובכל הלילות אתה מטביל עטך במרור, היום הזה והלילה הזה יהיו דבריך טובים. מניין באה רוח זאת אל הלב? שואל המוח. מה בשורות טובות נתבשרנו? מה מקור האורה שבלבְ?

ואולי אולי אין זה אלא ריחו של שיר השירים העולה עם פסח ועם אביב, עולה באף ובנשימה ובדרך הנשימה גם אל הנשמה, כדין רוח ישראל העולה מן הממש שבשדה ושבגוף ושבאהבה להיותו גם גוף וגם רוח, גם משל וגם נמשל, גם מוחש וגם סמל, גם מציאות וגם דמיון, גם סיפור גם שירה גם היסטוריה. גם אמונה זו אמת האמיתות של שיר השירים, אולי רננת שיר השירים היא זו הנושבת היום בעלוות הנפש.

ואולי כל אלה יחד, ואולי אף לא אחד מהם, כי אם פני יהודי אחד במשכנות ירושלים ור' אריה שמו...

בתי כלא עבים, כלובים סגורים ומסורגים, שער מבעד לשער, דלתות ברזל על בריחי פלדה, ליבות אבן על מנעולי קרח. סביב סביב פני שוטרים וסוהרים ותליינים בריטיים, ופורעים ערבים מסואבים, ולשונם תועבה. וביניהם צועד זה היהודי קטן קומה לבוש שחורים, פוסע וליבו הולך לפניו, לפני גופו הקטן, לפני הקפוטה השחורה,

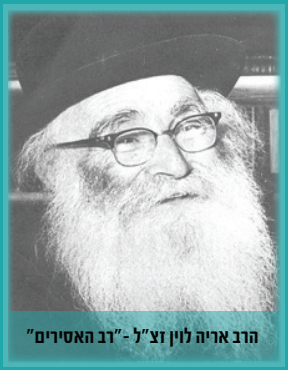

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

לפני זקנו הלבן. ליבו רץ לפניו כדי להקדים ולבוא ולהיות עם ילדיו עם אסירי ציון בין חומות בית הכלא. לחבק אותם, להתפלל לפניהם ועימם באותו חום של דמעות היורדות מעיניו, באמרו להם שוב ושוב מלים בלתי מתאבנות ובלתי נשכחות: "כמה אני מקנא בכם, שאין כמוכם סובלים על כבוד ישראל וחרות ישראל. כמה אני מקנא בכם, שמא יכולים אתם למכור לי קצת מהסִבל הקדוש שלכם? אני מוכן לשלם בעולם הבא שלי...".

(צדיק יסוד עולם עמ' 402-403)

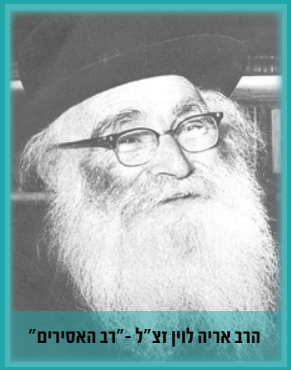
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

אמנם מכח התפילה במניין אפשר לומר דברים שבקדושה, כ'ברכו', קדיש, קדושה, 'מודים דרבנן' וכדומה, אך עיקר דיני התפילה במניין בהם עסקנו עד כה נוגעים לתפילת הלחש. לכן יש מקום לברר מה יעשה אדם אשר רואה כי איחר לתחילת התפילה ואם יתפלל כסדר עלול להפסיד את תפילת הלחש במניין.

בתפילת שחרית קודם התפילה בלחש אנו אומרים את פרשיות הקרבנות, פסוקי דזמרא וקריאת שמע וברכותיה. אמנם אדם שאיחר לתפילה ורואה שאם יאמר את כל התפילה עלול להפסיד את התפילה במניין ידלג על מספר קטעים, כדלקמן. נעיר שכל עניין הדילוג הוא לפי רוב הפוסקים, שכן לפי המקובלים מעלת סדר התפילה חשובה ויקרה, ואין לשנות מסדר התפילה גם עבור תפילה במניין. אמנם לרוב ככל הפוסקים לטובת התפילה במניין נדלג על אמירת הקרבנות. באם אין די זמן נדלג על רוב פסוקי דזמרא ונאמר את 'ברוך שאמר' ו'ישתבח' ובאמצע את מזמור 'אשרי יושבי ביתך' שהוא המעולה מכל המזמורים. לאחר מכן נאמר את קריאת שמע וברכותיה ונצטרף אל המניין בתפילת הלחש. יש מהפוסקים מי שכתב שבשעת הדחק אף נדלג על פסוקי דמרא, אך איננו פוסקים כן. באם ישנה שהות גדולה יותר יאמר המאחר בין 'ברוך שאמר' ל'ישתבח' אף את הפרקים שמתחילים ומסתיימים ב'הללויה'.

במצב בו אדם רואה שלא יספיק להתחיל עם הציבור את תחילת תפילת עמידה, או על כל פנים להגיע לתחילתה כאשר רוב הציבור לא סיימו את שלושת הברכות הראשונות בלחש יתפלל תפילתו כסדר. אמנם יכוון להגיע לתחילת תפילת העמידה בשעה ששליח הציבור יתחיל את חזרת הש"ץ. אם רואה שלא יספיק באם יתפלל כסדר אזי ידלג כנ"ל.

אדם שהגיע סמוך לתפילת הלחש והציבור עומדים לסיים את תפילתם ימתין מעט על מנת שיתחיל את תפילתו יחד עם תחילת חזרת הש"ץ. בתפילת שחרית שאנו מקפידים לסמוך גאולה לתפילה ימתין קודם אמירת 'שירה חדשה' על מנת שיוכל לסמוך ברכת 'גאל ישראל' לתחילת תפילתו.

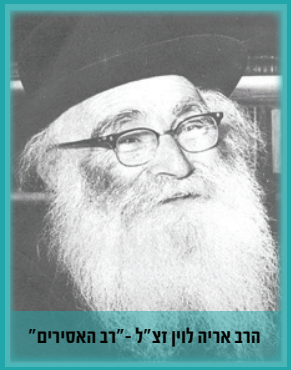
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת
עם הרב חיים אידלס

שאלה | שמנו לב שכיוון כותל ארון הקודש אינו מכוון כנגד ירושלים (שנמצאת דרומית עם נטיה קלה מזרחה ביחס לבית הכנסת), וגם מרחוק ניתן לשים לב שיש שינוי מהכיון של עוד בית כנסת אך רק למי שמתבונן מאד בדבר. החריגה של בית כנסת היא 45 מעלות לכיון מזרח (ב"ה לא לצד מערב כידוע מתיקונ"ז כא "דתמן... אחרים" ומש"כ היעבץ וכה"ח).

להזיז את ארון הקודש מהמרכז זה לא מתאים למבנה, ולכן השא' האם לומר לכולם שיצדדו יותר ימינה (נראה שזו גזירה שאין הציבור יכול לעמוד בה, וכמו"כ בכל עת באים מתפללים חדשים) או שישאר הכל במצב הנוכחי שמתפללים לכיון ארון הקודש (בהליכות שלמה פי"ט ד' מיקל שיש צידוד קל בעת הצורך אבל אני מאד מסופק בנידו"ד שהצידוד יותר משמעותי).

יש לציין שבשו"ת צל החכמה ח"ג, טו העלה שצריך מאד לדייק ואם אפשר לעשות כן במכשיר מדידה, אלא שכמקור לכך הביא מהחת"ס או"ח יט שאכן כתב לעשות כן לכתחילה אך כתב לקהילה שרצו להרחיב את העזרת נשים וכו' שאפשר לצורך זה להרחיב ולהטות מעט את כותל ארוה"ק ולא ציין שכל הציבור צריך להטות, וא"כ ה"ה וכש"כ בנידו"ד שכבר הוקם כך הביכנ"ס. מה כבודו מציע, ומה נחשב "מעט", כלומר עד איזה גודל סטייה במעלות ניתן להתיר כשצריך?

תודה רבה ובאהבת עולם לכ"ת הי"ו.

תשובה | **רבי ____ שליט"א,**

לימדונו חז"ל (ברכות ל.) שיש להתפלל כלפי ארץ ישראל- ירושלים- בית המקדש, "כמגדל דוד וכו' לתלפיות"- תל שכל פיות פונים אליו. ויעוין בבא בתרא (כב.) לדעת ר"ש ור"י מותר לכוון לכל מקום, לדעת ר"ע וריב"ל למערב, לדעת ר"י לצפון או לדרום. וכתב המהר"י אבוהב (הובאו דבריו בבית יוסף סימן צב) שעיקר גופו נוטה לשם, ורק פניו לצפון, דרום או מערב. ואם כן חולקות סוגיות וזו דעת הרבה ראשונים, כשלהלכה פסקינן כגמרא בברכות.

ומשמע שמותר שכל אחד יכוון פניו לכיוון אחר, ואין בזה משום 'לא תתגודדו'. וכך הכריע מרן השו"ע והרמ"א. אולם מרן המ"ב הכריע שכל הגוף מופנה כלפי ארץ ישראל, ורק נטיית ראשו לצפון או דרום.

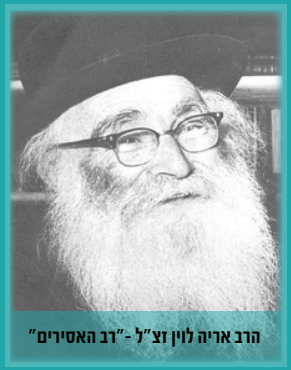
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

המשך תשובה |

כותב הערוך השלחן שרק הלב צריך לכוון בדיוק כלפי ירושלים, ואין צריך לדייק את גופו ממש. ודייק המעדני יו"ט שהבבלים מתפללים דרומה, ואין זה דיוק ממש, מכאן משמע שאין צריך ממש לדייק. והנה הרא"ש כתב לכוון למזרח בשעה שלכאורה היה צריך לכוון מעט גם לדרום, כך שגם מדבריו משמע שאין צריך לדייק.

אולם החת"ם סופר (תשובה יט) והיד אליהו (א) דייקו שצריך ממש לכוון נגד מקום המקדש. וכמו שכתב הלבוש (סי' צד) שצריך לכוון מלובלין לצד דרום מזרח. וכך הכריע המ"ב לכתחילה. אך העיד הגרש"ז (הלי"ש פי"ט) שאפילו בירושלים עצמה לא כיוונו בדיוק כנגד מקום המקדש. ואפילו בכותל עצמו מתפללים ישר, על אף שמקום קודש הקודשים הוא כיפת הסלע (רדב"ז א תרצא), ואזי לכאורה צריך לנטות לצפון (ס' עמק מלך בהקדמה- שאין כלל בנין).

וכשיש בעיה תכנונית פוסק המהר"ם שיק (או"ח מז) שאפשר מעט לנטות אם בית הכנסת נוטה לכיוון צפון או דרום, רק שלא ייראה שינוי ניכר מאד.

לכן למסקנה יכול אדם להטות עצמו מעט משאר המתפללים כלפי מקום המקדש. ואין צורך לדקדק ממש להיות מדויק מול קודש הקדשים, אלא העיקר שיכוון ליבו כנגד קודש הקדשים.